

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

Модельна навчальна програма

Інтегрований курс українознавчого компонента
«Вивчаю державну мову». 1-4 класи

Автори:

Павлик Олена Анатоліївна, завідувачка кафедри початкової освіти Криворізького державного педагогічного університету, кандидатка педагогічних наук, доцент;

Старагіна Ірина Петрівна, експертка з розробки змісту освіти, Офіс впровадження НУШ Міністерства освіти і науки України, кандидатка психологічних наук.

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(наказ Міністерства освіти і науки України від 28.08.2025 № 1192)

Вступна частина

Модельна навчальна програма з інтегрованого курсу українознавчого компонента «Вивчаю державну мову. 1–4 класи» розроблена для осіб, які проживають на тимчасово окупованій території України або перебувають за кордоном, на основі Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України 21 лютого 2018 р. № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688), Типових освітніх програм для 1–2, 3–4 класу, затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743-22, Типової освітньої програми для навчання на рівнях повної загальної середньої освіти осіб, які проживають або проживали на тимчасово окупованій території України, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 24.07.2025 № 1047, Типової освітньої програми для навчання дітей, які виїхали з України внаслідок повномасштабного вторгнення Російської Федерації і здобувають освіту одночасно в закладах освіти країни перебування та України, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 07.08.2025 №1119, Модифікованої (скороченої) програми з української мови для 1–2, 3–4 класу для закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання, розширеної тематики дистанційних курсів для вивчення предметів мовно-літературної освітньої галузі (українська мова й читання) для рівня початкової освіти, відповідно до Інструктивно-методичних рекомендацій для авторів модельних навчальних / навчальних програм з навчальних предметів / інтегрованих курсів, затверджених Наказом державної установи «Український інститут розвитку освіти» 26 травня 2025 року № 67-аг. З огляду на специфічні умови навчання державної мови на тимчасово окупованих територіях, відсутності належного мовного середовища при розробці модельної навчальної програми було враховано також основні положення Навчальної програми з курсу українознавства для суботніх та недільних шкіл українського зарубіжжя «Я і Україна».

Метою інтегрованого курсу «Вивчаю державну мову. 1–4 класи» є формування в здобувачів освіти ключової компетентності “Вільне володіння державною мовою” на **середньому рівні першого ступеня** (за класифікацією Національної комісії зі стандартів державної мови) у взаємозв’язку з іншими ключовими компетентностями, що забезпечує розвиток дитини як україномовної особистості і носія української ідентичності; формування здатності спілкуватися українською мовою в особистому і суспільному житті, що дозволить дитині інтегруватися в український освітній та культурний простір.

Мета інтегрованого курсу конкретизована в таких **завданнях**:

- мотивувати учнів та учениць до подальшого вивчення української мови як ключового елементу національної ідентичності, як мови навчання та спілкування;

- формувати вміння взаємодіяти з іншими особами українською мовою усно та письмово, зокрема в режимі реального часу, дотримуватися норм літературної мови;
- сприяти розвитку вміння сприймати, аналізувати, критично оцінювати тексти та медіатексти, використовувати інформацію у різних комунікативних ситуаціях;
- формувати вміння спостерігати за мовними явищами, аналізувати їх, досліджувати мовлення інших та власне мовлення задля його вдосконалення;
- виховувати в учнів позитивне емоційно-ціннісне ставлення до української мови, української дитячої книжки, повагу до культурних надбань українського народу, народних традицій, звичаїв, обрядів.

Інтегрований курс «Вивчаю державну мову. 1-4 класи» забезпечує поступове входження учнів та учениць з тимчасово окупованих територій України в українськомовне освітнє середовище, персоналізований мовленнєвий розвиток здобувачів освіти. У модельній навчальній програмі визначено орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів / учениць 1-2 та 3-4 класів з мовно-літературної освітньої галузі з урахуванням їхнього мовленнєвого досвіду, пропонується зміст з українознавчим компонентом та пропонується види навчальної діяльності.

Програма реалізує вимоги до результатів навчання мовно-літературної освітньої галузі Державного стандарту початкової освіти і на кінець 4-го класу забезпечує становлення всіх складників ключової компетентності “Вільне володіння державною мовою” (усна взаємодія, робота з текстом, письмова взаємодія, дослідження мовлення) у здобувачів освіти на середньому рівні першого ступеня володіння державною мовою (за класифікацією Національної комісії зі стандартів державної мови). Відповідно до цієї класифікації середній рівень першого ступеня для здобувачів освіти, які завершили навчання за програмою «Вивчаю державну мову. 1-4 класи» засвідчує, що учень або учениця розуміє основний зміст чіткої, стандартної інформації на теми, близькі і часто вживані в навчанні, під час дозвілля тощо; просто і доладно висловлюється (усно та письмово), зокрема на теми, що належать до особистих зацікавлень; описує особистий досвід, події, мрії, плани, надає стислі пояснення щодо точки зору на деякі події. Зазначений рівень володіння державною мовою дозволить учням та ученицям продовжити навчання на рівні базової середньої освіти в класах з українською мовою навчання за умови забезпечення додаткових годин індивідуального навчання, поки учні не досягнуть другого ступеня. Це може відбутися раніше або пізніше завершення адаптаційного циклу (5 - 6 класи).

У контексті компетентнісного підходу програма також забезпечує реалізацію дотичних змістових компонентів природничої, громадянської та історичної, соціальної і здоров'язбережувальної, математичної, інформатичної, мистецької освітніх галузей через використання відповідних інструментів та

ресурсів для становлення всіх ключових компетентностей, визначених Державним стандартом початкової освіти.

Програми для кожного класу структуровано за чотирма розділами з урахуванням послідовності у формуванні певних умінь і опануванні мовних знань для досягнення очікуваних результатів навчання. Пропонований зміст навчального предмета подано за чотирма рубриками: “Взаємодіємо усно”, “Читаємо”, “Взаємодіємо письмово”, “Досліджуємо мовлення”, що забезпечує інтеграцію вивчення мови та літератури в межах одного розділу. У кожному розділі запропоновані *теми для усної / письмової комунікації та добору текстів для слухання / читання*. Ці теми можуть бути за потреби в межах навчального року переміщені з одного розділу до іншого. Пропоновані види навчальної діяльності узгоджені з визначеними у кожному розділі очікуваними результатами.

Інтегрований курс «Вивчаю державну мову» передбачає також і розвиток наскрізних умінь здобувачів початкової освіти: уміння критично та системно мислити, співпрацювати з іншими людьми, розв’язувати проблеми, приймати рішення, оцінювати ризики, конструктивно керувати емоціями, проявляти ініціативність, читати з розумінням, діяти творчо, висловлювати власну думку усно та письмово логічно обґрунтовувати позицію.

Програма передбачає використання форм і методів активного навчання: сюжетно-рольові та мовленнєві ігри; повторення у новому контексті («спіральне навчання»); мікрогрупова та парна робота; складання індивідуальних мовних карток та портфоліо здобувача освіти тощо. Рекомендовано запровадження дня державної мови, інтегрованих проєктів, а також залучення батьків до освітнього процесу як партнерів у створенні українськомовного середовища, заохочуючи родинне читання й перегляд українськомовного контенту. Таким чином, курс «Вивчаю державну мову» відіграє визначну роль у формуванні ключової компетентності “Вільне володіння державною мовою” й становленні національної ідентичності учнів молодшого шкільного віку, сприяє інтеграції здобувачів початкової освіти з тимчасово окупованих територій у загальноукраїнське культурне середовище.

Програма

1 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета/інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності
Розділ 1. Знайомство з увагою <i>сприймає</i> усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі [2 МОВ 1.1] <i>сприймає</i> монологічне висловлення (казки, вірші, оповідання, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1.1] <i>малює або добирає</i> ілюстрації, створює мапу думок («малюнкове письмо») до почутого з допомогою учителя / учительки [2 МОВ 1.2] <i>уживає</i> відповідну до ситуації спілкування лексику і несловесні засоби (жести, міміка тощо) [2 МОВ 1.7] <i>поповнює</i> власний словниковий запас [2 МОВ 1.7] <i>звертається, вітається, прощається</i>, дотримуючись норм мовленнєвого етикету, <i>використовує</i> ввічливі слова [2 МОВ 1.8] <i>послідовно розглядає і описує</i> обкладинки книжок, які подобаються [2 МОВ 2.5]		
	Взаємодіємо усно. Спілкування як взаємодія людей. Жанри мовлення (без введення терміну): звертання, привітання, прощання, питання, знайомство. Міміка, жести, рухи як заміник або підсилювач слів для привітання, прощання, питання, знайомства, поздоровлення. “Ввічливі” слова. Ілюстрації як перетворена почута інформація. Читаємо. Елементи книжки: обкладинка, титульна сторінка, ілюстрації. Мета читання (отримати інформацію, задоволення, розважитися). Взаємодіємо письмово. Відомості про письмо як засіб спілкування на відстані та в часі. Піктограми для зображення емоцій (емотикони, зокрема графічні зображення	• відповідь на запитання до прослуханого / переглянутого • прослуховування невеликих казок, віршів, загадок, лічилок, скоромовок на цікаві та зрозумілі теми з опорою на ілюстрації; • перегляд мультфільмів; • візуалізація почутого / переглянутого; • промовляння разом з учителем окремих слів, фраз; • добір словесних і несловесних засобів у різних ситуаціях спілкування (вітання, прощання, звертання, запитання); • декламування коротких віршів, скоромовок тощо, спів улюблених пісень; • графічні вправи для розвитку дрібної моторики руки;

<i>обмінюється</i> елементарними письмовими повідомлення («малюнкове письмо»: записка, лист, вітальна листівка) [2 МОВ 3.1] <i>створює</i> з допомогою вчителя / вчительки прості тексти за допомогою цифрових пристроїв із використанням емотиконів (питання, вибачення, подяка, побажання, прохання, поздоровлення, запрошення, порада, згода, відмова тощо) [2 МОВ 3.2] <i>порівнює</i> власне мовлення з мовленням інших (швидкість, вимова звуків і наголошування слів) [2 МОВ 4.1]	смайлів). Підготовка до письма (постава, сітка зошита, різні типи ліній). Досліджуємо мовлення. Питання, повідомлення, спонування до дії. Теми для комунікації та добору текстів для слухання: Я і моя родина. Хто я? Я – українець/українка. Моя родина і Україна. Стосунки в родині. Домашні обов’язки. Сімейні традиції, свята. Відпочинок.	• створення вітальної листівки на основі шаблону; • обмін повідомленнями за допомогою емотиконів; • утворення питальних, розповідних, спонукальних речень на основі шаблону; • спостереження за швидкістю мовлення, наголошуванням загальновживаних слів; • ведення щоденника вражень
Розділ 2. Шкільне життя		
з увагою <i>сприймає</i> усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі [2 МОВ 1.1] <i>сприймає</i> монологічне висловлення (казки, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1.1] <i>малює або добирає</i> ілюстрації, створює мапу думок до почутого («малюнкове письмо») з допомогою вчителя / вчительки [2 МОВ 1.2] <i>послідовно розглядає і описує</i> обкладинки книжок, які подобаються [2 МОВ 2.5]	Взаємодіємо усно. Розуміння значення слова як умова успішного спілкування. Жанри мовлення (без введення терміну): поздоровлення, побажання, запрошення. Міміка, жести, рухи як заміник або підсилювач слів для поздоровлення, побажання, запрошення. Читаємо. Автор/авторка на обкладинці дитячої книжки. Елементи мультфільму: анімація,	• відповідь на запитання до прослуханого / переглянутого; • прослуховування невеликих казок, віршів, загадок, лічилок, скоромовок на цікаві та зрозумілі теми з опорою на ілюстрації; • перегляд мультфільмів; • візуалізація почутого / переглянутого; • промовляння разом з учителем окремих слів, фраз;

<i>обговорює</i> зміст і форму простого медіатексту (світлина, фотоколаж, листівка, мультфільм), <i>виявляє</i> з допомогою вчителя / вчительки очевидні ідеї у простих медіатекстах [2 МОВ 1.4] <i>уживає</i> відповідну до ситуації спілкування лексику і несловесні засоби (жести, міміка тощо) [2 МОВ 1.7] <i>поповнює</i> власний словниковий запас [2 МОВ 1.7] <i>обмінюється</i> елементарними письмовими повідомлення («малюнкове письмо»: записка, лист, вітальна листівка) [2 МОВ 3.1] <i>створює</i> з допомогою вчителя / вчительки прості тексти за допомогою цифрових пристроїв із використанням емотиконів (питання, вибачення, подяка, побажання, прохання, поздоровлення, запрошення, порада, згода, відмова тощо) [2 МОВ 3.2] <i>порівнює</i> власне мовлення з мовленням інших (швидкість, вимова звуків і наголошування слів) [2 МОВ 4.1] <i>знаходить</i> з допомогою вчителя / вчительки у мовленні персонажа слова, які його вирізняють з-посеред інших персонажів; <i>пояснює</i> з	звук. Відомі українські мультфільми. Улюблений герой. Взаємодіємо письмово. Малюнкове (піктографічне) письмо. Підготовка до письма (відтворення піктограм). Лист як письмове звернення до іншої людини. Листування за допомогою піктограм. Досліджуємо мовлення. Слово (слова-назви предметів, ознак, дій, кількості предметів, слова-помічники). Назви істот і неістот. Група слів і речення. Зв'язок слів у реченні. Розрізнення речень за кількістю слів. Теми для комунікації та добору текстів для слухання: Школа. Клас. Навчальне приладдя. Навчальні предмети. Спорт, заняття за інтересами.	• добір словесних і несловесних засобів у різних ситуаціях спілкування (поздоровлення, побажання, запрошення); • декламування коротких віршів, скоромовок тощо, спів улюблених пісень; • графічні вправи для розвитку дрібної моторики руки, зокрема відтворення піктограм; • створення колективної вітальної листівки; • обмін повідомленнями за допомогою емотиконів; • утворення питальних, розповідних, спонукальних речень за шаблоном; • утворення речень з поданих слів за малюнком; • спостереження за швидкістю мовлення, наголошуванням загальноновживаних слів; • відтворення мовлення персонажів мультфільму (“озвучування” мультфільму); • ведення щоденника вражень
--	---	--

допомогою вчителя / вчительки, як використання деяких слів характеризує персонажа [2 МОВ 4.2]		
Розділ 3. Світ довкола мене		
з увагою <i>сприймає</i> усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі [2 МОВ 1.1] <i>сприймає</i> монологічне висловлення (казки, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1.1] <i>малює або добирає</i> ілюстрації, створює мапу думок («малюнкове письмо») до почутого з допомогою вчителя / вчительки [2 МОВ 1.2] <i>передбачає</i> за обкладинкою та ілюстраціями, про що йтиметься в дитячій книжці [2 МОВ 2.1] <i>обговорює</i> з допомогою вчителя / вчительки зміст і форму простого медіатексту (світлина, фотоколаж, листівка, мультфільм), <i>виявляє</i> з допомогою вчителя / вчительки очевидні ідеї у простих медіатекстах, текстах [2 МОВ 1.4] <i>обмінюється</i> елементарними письмовими повідомлення («малюнкове письмо»: записка, лист, вітальна листівка) [2 МОВ 3.1]	Взаємодіємо усно. Жанри мовлення (без введення терміну): згода, відмова, вибачення, подяка. Міміка, жести, рухи як заміник або підсилювач слів для згоди, відмови, вибачення, подяки. Читаємо. Ілюстрації в дитячій книжці. Фотографія як джерело інформації (наприклад, пейзаж, портрет, сюжетна світлина). Взаємодіємо письмово. Малюнкове (піктографічне) письмо. Підготовка до письма (відтворення друкованих літер). Повідомлення за допомогою піктограм (дорожні знаки, навігація в магазинах, на вокзалах тощо). Досліджуємо мовлення. Звуки навколишнього середовища і звуки мовлення. Склад, поділ слова на склади. Наголос. Звуковий аналіз слова. Голосні та приголосні звуки. Тверді та м'які приголосні звуки.	• відповідь на запитання до прослуханого / переглянутого • прослуховування невеликих казок, віршів, загадок, лічилок, скоромовок на цікаві та зрозумілі теми з опорою на ілюстрації; • перегляд і обговорення мультфільмів; • ігри на спостереження, ігри із словами; • створення загадок, лічилок тощо за шаблоном; • візуалізація почутого / переглянутого; • промовляння разом з учителем окремих слів, фраз; • добір словесних і несловесних засобів у різних ситуаціях спілкування (згода, відмова, вибачення, подяка); • декламування коротких віршів, скоромовок тощо, спів улюблених пісень;

<i>аналізує</i> звуковий склад слова (кількість складів, наголошений та ненаголошені склади, голосні та приголосні звуки) [2 МОВ 4.1] <i>порівнює</i> власне мовлення з мовленням інших (швидкість, вимова звуків і наголошування слів) [2 МОВ 4.1] <i>експериментує</i> звуками, <i>творить</i> з допомогою вчителя / вчительки нові слова на основі запропонованих (замінює звуки, міняє послідовність складів, замінює або об'єднує частини слова) [2 МОВ 4.2] <i>творить</i> з допомогою вчителя / вчительки власні тексти малих жанрів (загадки, лічилки, мирилки тощо) на основі відомих [2 МОВ 4.2]	Теми для комунікації та добору текстів для слухання: Моє довкілля. Пори року. Кольори. Час (рік, назви місяців, днів). Рослини: квіти, овочі, фрукти. Свійські й дикі тварини. Природа України.	• графічні вправи для розвитку дрібної моторики руки, зокрема відтворення друкованих букв; • обмін повідомленнями за допомогою емотиконів; • спостереження за швидкістю мовлення, наголошуванням загальновживаних слів; • добір слів до звукової схеми на основі поданих малюнків; • побудова звукової схеми слова; • ведення щоденника вражень
Розділ 4. Україна – наш спільний дім.		
з увагою <i>сприймає</i> усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі [2 МОВ 1.1] <i>сприймає</i> монологічне висловлення (казки, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1.1] <i>малює або добирає</i> ілюстрації, створює мапу думок («малюнкове письмо») до почутого з допомогою вчителя / вчительки) [2 МОВ 1.2]	Взаємодіємо усно. Спілкування та людські емоції (радість, сум, страх, злість). Міміка, жести, рухи як заміник або підсилювач слів для вираження емоцій. Читаємо. Назва дитячої книжки. Українські дитячі сайти. Взаємодіємо письмово. Малюнкове (піктографічне) письмо. Підготовка	• відповідь на запитання до прослуханого / переглянутого • прослуховування невеликих казок, віршів, загадок, лічилок, скоромовок на цікаві та зрозумілі теми з опорою на ілюстрації; • перегляд і обговорення мультфільмів;

<i>створює</i> з допомогою вчителя / вчительки прості візуальні медіапродукти (фото, листівка, комікс, книжечка, стіннівка, колаж тощо), зважає на мету й аудиторію [2 МОВ 1.7] <i>передбачає</i> за обкладинкою, заголовком та ілюстраціями, про що йтиметься в дитячій книжці [2 МОВ 2.1] <i>поповнює</i> власний словниковий запас [2 МОВ 1.7] <i>створює</i> прості тексти за допомогою цифрових пристроїв із використанням емотиконів (питання, вибачення, подяка, побажання, прохання, поздоровлення, запрошення, порада, згода, відмова тощо) [2 МОВ 3.2] <i>аналізує</i> звуковий склад слова (кількість складів, наголошений та ненаголошені склади, голосні та приголосні звуки) [2 МОВ 4.1] <i>порівнює</i> власне мовлення з мовленням інших (швидкість, вимова звуків і наголошування слів) [2 МОВ 4.1] <i>творює</i> нові слова на основі запропонованих (замінює звуки, міняє послідовність складів, замінює або об'єднує частини слова) [2 МОВ 4.2]	до письма (основні елементи рукописних букв, правила письма, культура оформлення письмових робіт). Нотування почутого за допомогою піктограм. Досліджуємо мовлення. Дзвінки та глухі приголосні звуки. Подовжені приголосні звуки. Розрізнення звуків [г] та [ґ]. Вимова слів з приголосними звуками [дз], [дз'], [дж]. Вимова дзвінких приголосних в кінці слова та перед наступним глухим приголосним. Звуки і букви. Теми для комунікації та добору текстів для слухання: Україна – наша Батьківщина. Столиця України. Державні символи (герб, прапор, гімн). Українська мова – мова української держави.	• ігри на спостереження, ігри із словами; • створення загадок, лічилок тощо за шаблоном (за допомогою вчителя / вчительки); • візуалізація почутого / переглянутого; • промовляння разом з учителем окремих слів, фраз; • добір словесних і несловесних засобів у різних ситуаціях спілкування; • декламування коротких віршів, скоромовок тощо, спів улюблених пісень; • графічні вправи для розвитку дрібної моторики руки, зокрема написання елементів букв; • спостереження за швидкістю мовлення, наголошуванням загальновживаних слів; • добір слів до звукової схеми на основі поданих малюнків; • побудова звукової схеми слова; • ведення щоденника вражень
--	---	--

<i>творють</i> з допомогою вчителя / вчительки власні художні тексти малих жанрів (загадки, лічилки, мирилки тощо) на основі відомих [2 МОВ 4.2]		
---	--	--

2 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета/інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності
Розділ 1. Школа — місце сили й знань		
з увагою <i>сприймає</i> усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі [2 МОВ 1.1] <i>сприймає</i> монологічне висловлення (казки, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1.1] <i>створює</i> прості візуальні медіапродукти (фото, листівка, комікс, книжечка, стіннівка, колаж тощо) з допомогою вчителя / вчительки, зважає на мету й аудиторію [2 МОВ 1.7] <i>пояснює</i>, з яких елементів складається книжка і яку інформацію вони передають [2 МОВ 2.5] <i>прогнозує</i> орієнтовний зміст тексту за заголовком та ілюстраціями [2 МОВ 2.1] <i>записує</i> окремі слова та речення, дотримуючись опрацьованих правил щодо оформлення речення на	Взаємодіємо усно. Умови безпосереднього спілкування: можливість бачити й чути один одного. Норми спілкування з людьми різного віку (однокласники, вчителі). Перепитування як уточнення інформації. Читаємо. Читання складів, слів, речень з вивченими буквами. Урахування розділових знаків в кінці речення для правильного інтонування речення. Рима в лічилках, скоромовах, дитячих віршах. Взаємодіємо письмово. Великі та малі літери. Запис складів та слів, у яких вимова збігається з написанням, з	• прослуховування невеликих казок, віршів, загадок, лічилок, скоромовок на цікаві та зрозумілі теми з опорою на ілюстрації; • діалогування на цікаві та зрозумілі теми; • перегляд медіатекстів (мультфільмів, коміксів, навчального відео); • обговорення почутого / переглянутого в контексті життєвого досвіду; • переказування почутого / переглянутого;

письмі, а також слів, які пишуться так, як вимовляються [2 МОВ 3.1] <i>обирає</i> букви на позначення звуків на письмі, враховуючи правила позначення твердості – м'якості приголосних звуків, звука [й] в різних позиціях слова, подовжених приголосних звуків [2 МОВ 4.1] <i>порівнює</i> власне мовлення з мовленням інших (швидкість, вимова звуків і наголошування слів) [2 МОВ 4.1] <i>створить</i> нові слова на основі запропонованих (замінює звуки, міняє послідовність складів, замінює або об'єднує частини слова) [2 МОВ 4.2] <i>створить</i> з допомогою вчителя / вчительки власні тексти малих жанрів (загадки, лічилки, мирилки тощо) на основі відомих [2 МОВ 4.2]	вивченими буквами. Порядок дій під час записування слів по слуху. Правила переносу частин слів із рядка в рядок за складами. Досліджуємо мовлення. Звуки та букви. Звуко-буквений аналіз. Букви на позначення голосних звуків. Букви на позначення приголосних звуків. Позначення голосних звуків [а] [у] [є] після м'яких приголосних буквами я, ю, є. Використання букв я, ю, є, ї на позначення двох звуків: приголосного і голосного. Позначення м'якості приголосних м'яким знаком та перед буквою о. Буквосполучення йо. Позначення подовжених приголосних звуків двома буквами. Теми для комунікації та добору текстів для слухання: Мої друзі. Моя школа. Обов'язки школяра. Взаємини з дорослими та однолітками.	• створення медіапродуктів (фото, листівка, комікс, книжечка, стіннівка, колаж тощо) • візуалізація почутого / переглянутого; • добір словесних і несловесних засобів у різних ситуаціях спілкування; • декламування коротких віршів, скоромовок тощо, спів улюблених пісень; • створення тексту за серією малюнків; • інтерв'ю; • спостереження за швидкістю мовлення, наголошуванням загальновживаних слів; • розгадування ребусів; • записування слів під диктування; • ігри із словами; • створення загадок, лічилок тощо за шаблоном;
---	---	--

		• ведення щоденника вражень
Розділ 2. Дерево мого роду		
з увагою <i>сприймає</i> усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі [2 MOB 1.1] <i>сприймає</i> монологічне висловлення (казки, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 MOB 1.1] <i>створює</i> з допомогою вчителя / вчительки прості візуальні медіапродукти (фото, листівка, комікс, книжечка, стіннівка, колаж тощо), зважає на мету й аудиторію [2 MOB 1.7] <i>прогнозує</i> орієнтовний зміст тексту за заголовком та ілюстраціями [2 MOB 2.1] <i>записує</i> окремі слова та речення, дотримуючись опрацьованих правил щодо оформлення речення на письмі, а також слів, які пишуться так, як вимовляються [2 MOB 3.1] <i>відновлює</i> з допомогою вчителя / вчительки деформований текст [2 MOB 3.3]; <i>перевіряє в парі або з допомогою вчителя</i>, чи є в написаному тексті помилки на вивчені правила, виправляє їх [2 MOB 3.3] <i>обирає</i> букви на позначення звуків на письмі, враховуючи правила позначення твердості – м'якості	Взаємодіємо усно. Діалог. Репліка в діалозі. Запитання - відповідь (повідомлення) / відповідь(запитання). Спонування до дії - згода / незгода. Читаємо. Читання складів, слів, речень з вивченими буквами. Логічний наголос (без введення терміну, практичний аспект). Звуконаслідування як літературна особливість. Взаємодіємо письмово. Великі та малі літери. Запис складів та слів, у яких вимова збігається з написанням, з вивченими буквами. Правила оформлення речення на письмі (велика буква на початку речення, крапка, знак оклику або запитання в кінці речення, окреме написання слів-назв та слів-помічників). Досліджуємо мовлення. Позначення дзвінких та глухих приголосних звуків у кінці слова та складу перед глухим звуком. Дві букви на позначення звуків [дж], [дж'], [дж]. Значення букви щ.	• прослуховування невеликих казок, віршів, загадок, лічилок, скоромовок на цікаві та зрозумілі теми з опорою на ілюстрації; • діалогування на цікаві та зрозумілі теми; • перегляд медіатекстів (мультфільмів, коміксів, навчального відео); • обговорення почутого / переглянутого в контексті життєвого досвіду; • переказування почутого / переглянутого; • візуалізація почутого / переглянутого; • створення медіапродуктів (фото, листівка, комікс, книжечка, стіннівка, колаж тощо); • декламування коротких віршів, скоромовок тощо, спів улюблених пісень;

приголосних звуків, звука [й] в різних позиціях слова, подовжених приголосних звуків [2 МОВ 4.1] <i>порівнює</i> власне мовлення з мовленням інших (швидкість, вимова звуків і наголошування слів) [2 МОВ 4.1] <i>творить</i> нові слова на основі запропонованих (замінює звуки, міняє послідовність складів, замінює або об'єднує частини слова) [2 МОВ 4.2] <i>творить</i> з допомогою вчителя / вчительки власні художні тексти малих жанрів (загадки, лічилки, мирилки тощо) на основі відомих [2 МОВ 4.2]	Звуко-буквений аналіз слів. Слова з буквою г. Теми для комунікації та добору текстів для слухання: Мій родовід. Моя родина і Україна. Українські народні традиції у моїй родині. Родинні свята. Професії.	• створення тексту за поданим початком; • інтерв'ю; • спостереження за швидкістю мовлення, наголошуванням загальноновживаних слів; • розгадування ребусів; • записування слів, речень під диктування; • відновлення деформованого тексту; • ігри із словами; • створення загадок, лічилок тощо за шаблоном; • ведення щоденника вражень
Розділ 3. Мистецтво жити по-українськи		
з увагою <i>сприймає</i> усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі [2 МОВ 1.1] <i>сприймає</i> монологічне висловлення (казки, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1.1] <i>висловлює</i> думку, що подобається в почутому, а що – ні [2 МОВ 1.5]	Взаємодіємо усно. Розповідь як вид монологічного мовлення. Есе (без введення терміну на прикладі «крісло автора»). Зачин, основна частина, кінцівка. Читаємо. Читання складів, слів, речень з вивченими буквами. Темп, паузи, інтонації як складники	• прослуховування невеликих казок, віршів, загадок, лічилок, скоромовок на цікаві та зрозумілі теми з опорою на ілюстрації; • діалогування на цікаві та зрозумілі теми;

<i>переповідає</i> події із власного життя, правильно вимовляючи й наголошуючи загальнозвичайні слова [2 МОВ 1.6] <i>створює</i> з допомогою вчителя / вчительки прості візуальні медіапродукти (фото, листівка, комікс, книжечка, стіннівка, колаж тощо), зважає на мету й аудиторію [2 МОВ 1.7] <i>прогнозує</i> орієнтовний зміст тексту за заголовком та ілюстраціями [2 МОВ 2.1] <i>фантазує</i> на основі прочитаного: придумує іншу кінцівку тексту, змінює місце подій, додає нових персонажів [2 МОВ 2.7] <i>записує</i> окремі слова та речення, дотримуючись опрацьованих правил щодо оформлення речення на письмі, а також слів, які пишуться так, як вимовляються [2 МОВ 3.1] <i>відновлює</i> з допомогою вчителя / вчительки деформований текст [2 МОВ 3.3] <i>перевіряє</i> в парі або з допомогою вчителя / вчительки, чи є в написаному тексті помилки на вивчені правила, виправляє їх [2 МОВ 3.3] <i>обирає</i> букви на позначення звуків на письмі, враховуючи правила позначення твердості – м'якості	виразного читання. Порівняння в загадках. Взаємодіємо письмово. Великі та малі літери. Запис складів та слів, у яких вимова збігається з написанням, з вивченими буквами. Порядок дій під час записування слів з друкованого зразка. Досліджуємо мовлення. Звуко-буквений аналіз. Вимова і написання слів з апострофом. Спостереження за твердою вимовою приголосних звуків, позначених буквами б, п, в, м, ф та р, перед апострофом. Український алфавіт. Теми для усної / письмової комунікації та добору текстів для слухання / читання: Український побут. Українське народне декоративно-ужиткове мистецтво та промисли. Народний одяг та кухня. Національна музика, танець.	• перегляд медіатекстів (мультфільмів, коміксів, навчального відео); • обговорення почутого / переглянутого в контексті життєвого досвіду; • переказування почутого / переглянутого; • відтворення мовлення персонажів мультфільму (“озвучування мультфільму”) • візуалізація почутого / переглянутого; • створення медіапродуктів (фото, листівка, комікс, книжечка, стіннівка, колаж тощо) • декламування коротких віршів, скоромовок тощо, спів улюблених пісень; • створення тексту на основі подій з власного життя; • інтерв’ю; • спостереження за швидкістю мовлення,
--	--	---

приголосних звуків, звука [й] в різних позиціях слова, подовжених приголосних звуків [2 МОВ 4.1] <i>порівнює</i> власне мовлення з мовленням інших (швидкість, вимова звуків і наголошування слів) [2 МОВ 4.1] <i>знаходить</i> у тексті речення різних видів (питальні, розповідні, спонукальні; окличні й неокличні) і доводить доцільність їх використання для досягнення мети спілкування [2 МОВ 4.1] <i>творює</i> нові слова на основі запропонованих (замінює звуки, міняє послідовність складів, замінює або об'єднує частини слова) [2 МОВ 4.2] <i>знаходить</i> з допомогою вчителя / вчительки в мовленні персонажа слова, які його вирізняють з-посеред інших персонажів; <i>пояснює</i>, як використання деяких слів характеризує персонажа [2 МОВ 4.2] <i>творює</i> з допомогою вчителя / вчительки власні тексти малих жанрів (загадки, лічилки, мирилки тощо) на основі відомих [2 МОВ 4.2]		наголошуванням загальновживаних слів; • розгадування ребусів; • записування слів, речень під диктування; • відновлення деформованого тексту; • ігри із словами; • створення загадок, лічилок тощо за шаблоном; • пошук в тексті певних мовних одиниць; • ведення щоденника вражень
Розділ 4. Що оберігає українців?		
з увагою <i>сприймає</i> усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі [2 МОВ 1.1]	Взаємодіємо усно. Види інформації: звукова інформація, візуальна інформація. Схема, таблиця, мапа думок як перетворена почута інформація.	• прослуховування невеликих казок, віршів, загадок, лічилок, скоромовок на цікаві та

<i>сприймає</i> монологічне висловлення (казки, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1.1] <i>висловлює</i> власні думки і почуття з приводу прочитаних простих медіатекстів (комікси, дитячі журнали, реклама тощо) [2 МОВ 1.5] переповідає події їх власного життя, правильно вимовляючи й наголошуючи загальновживані слова [2 МОВ 1.6] <i>створює</i> з допомогою вчителя / вчительки) прості візуальні медіапродукти (фото, листівка, комікс, книжечка, стіннівка, колаж тощо), зважає на мету й аудиторію [2 МОВ 1.7] читає за ролями фрагменти літературного твору [2 МОВ 2.7] <i>фантазує</i> на основі прочитаного: придумує іншу кінцівку твору, змінює місце подій, додає нових персонажів [2 МОВ 2.7] <i>записує</i> окремі слова та речення, дотримуючись опрацьованих правил щодо оформлення речення на письмі, а також слів, які пишуться так, як вимовляються [2 МОВ 3.1] <i>відновлює</i> з допомогою вчителя / вчительки) деформований текст [2 МОВ 3.3]	Читаємо. Тема тексту (про що текст?). Художні і нехудожні тексти. Словник як довідкова література. Повторюваність, уособлення (без введення терміну) як особливість казки. Взаємодіємо письмово. Великі та малі літери. Запис складів та слів, у яких вимова збігається з написанням, з вивченими буквами. Виявлення місць у слові, коли не можна писати букву по слуху (орфограма). Досліджуємо мовлення. Слова з ненаголошеними звуками [е] та [и] (спостереження). Орфографічний словник. Теми для усної / письмової комунікації та добору текстів для слухання / читання: Символи та обереги українців. Особисті та хатні обереги. Народні символи України. Символіка квітів та кольорів. Український рушник, писанка, вишиванка.	зрозумілі теми з опорою на ілюстрації; • діалогування на цікаві та зрозумілі теми; • перегляд медіатекстів (мультфільмів, коміксів, навчального відео); • обговорення почутого / переглянутого в контексті життєвого досвіду; • переказування почутого / переглянутого; • відтворення мовлення персонажів мультфільму (“озвучування мультфільму”) • візуалізація почутого / переглянутого; • створення медіапродуктів (фото, листівка, комікс, книжечка, стіннівка, колаж тощо); • декламування коротких віршів, скоромовок тощо, спів улюблених пісень; • створення тексту на основі подій з власного життя;
---	--	--

<i>перевіряє</i> в парі або з допомогою вчителя / вчительки, чи є в написаному тексті помилки на вивчені правила, виправляє їх [2 МОВ 3.3] <i>обирає</i> букви на позначення звуків на письмі, враховуючи правила позначення твердості – м'якості приголосних звуків, звука [й] в різних позиціях слова, подовжених приголосних звуків [2 МОВ 4.1] <i>знаходить</i> слова в орфографічному словнику, щоб перевірити написане [2 МОВ 4.1] <i>знаходить</i> у тексті речення різних видів (питальні, розповідні, спонукальні; окличні й неокличні) і доводить доцільність їх використання для досягнення мети спілкування) [2 МОВ 4.1] <i>творює</i> нові слова на основі запропонованих (замінює звуки, міняє послідовність складів, замінює або об'єднує частини слова) [2 МОВ 4.2] <i>порівнює</i> власне мовлення з мовленням інших (швидкість, вимова звуків і наголошування слів) [2 МОВ 4.1] <i>творює</i> з допомогою вчителя / вчительки власні тексти малих жанрів (загадки, лічилки, мирилки тощо) на основі відомих [2 МОВ 4.2]		• спостереження за швидкістю мовлення, наголошуванням загальноновживаних слів; • розгадування ребусів; • записування слів, речень під диктування; • відновлення деформованого тексту; • ігри із словами; • створення загадок, лічилок тощо за шаблоном; • пошук в тексті певних мовних одиниць; • пошук слів в орфографічному словнику; • ведення щоденника вражень
--	--	---

3 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета/інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності
Розділ 1. Дари осені й скарби традицій		
з увагою <i>сприймає</i> усні репліки діалогу, <i>перепитує</i>, <i>уточнює</i> з огляду на ситуацію спілкування [4 МОВ 1.1] <i>обговорює</i> усне повідомлення в парі або групі для пошуку додаткових аргументів або спростування наведених [4 МОВ 1.1] <i>передає</i> зміст усного повідомлення (послідовність подій у розповіді) [4 МОВ 1.2] <i>виокремлює</i> інформацію для створення власного висловлення з конкретною метою (усне оголошення, усний відгук, усний стислий переказ) [4 МОВ 1.3] <i>створює</i> власне висловлення на основі почутого/ побаченого/прочитаного [4 МОВ 1.6] <i>читає</i> подумки та виразно вголос тексти різних видів та з різною метою [4 МОВ 2.1] <i>знаходить</i> у тексті відповіді на поставлені запитання [4 МОВ 2.1] <i>формулює</i> під час і після читання тексту запитання для можливої дискусії [4 МОВ 2.2]	Взаємодіємо усно. Норми спілкування в різних комунікативних ситуаціях (знайомі та незнайомці). Читаємо. Елементи книжки та їхнє призначення: обкладинка, титульна сторінка, ілюстрації, зміст, анотація тощо. Читання для загального, вибіркового та повного розуміння. Взаємодіємо письмово. Адресат, мета письмового повідомлення. Особливості сучасного письма: письмо від руки та за допомогою клавіатури. Складові листа: звертання, повідомлення, підпис. Оформлення оголошення на письмі. Досліджуємо мовлення. Лексичне значення слова. Тлумачний словник. Однозначні та багатозначні слова. Пряме і переносне значення слова. Слова, близькі за значенням	• прослуховування діалогів та монологічних текстів; • діалогування на актуальні теми; • перегляд медіатекстів (мультфільмів, коміксів, навчального відео); • обговорення почутого / переглянутого в контексті життєвого досвіду; • переказування почутого / переглянутого; • візуалізація почутого / переглянутого; • створення медіапродуктів; • публічний виступ, зокрема декламування, висловлювання на основі почутого/ побаченого/ прочитаного;

<i>установлює</i> причиново-наслідкові зв'язки між подіями, вчинками персонажів та їхніми стосунками з іншими персонажами [4 МОВ 2.2] <i>добирає</i> (за допомогою вчителя / вчительки) необхідну інформацію з різних джерел: шукає її у словниках, довідниках, енциклопедіях, бібліотеці, інтернеті [4 МОВ 2.5] <i>переказує</i> прочитаний твір, <i>змінює</i> оповідача тощо [4 МОВ 2.7] <i>оформлює</i> власне висловлення зрозуміло, дотримуючися норм літературної мови, за потреби <i>звертається</i> до словників [4 МОВ 3.1] <i>з'ясовує</i> будову слова; утворює нові слова, <i>пояснює</i> роль закінчень [4 МОВ 4.1] <i>удосконалює</i> свою вимову, зважаючи на фонетичні закономірності (збіг приголосних, кінцевий приголосний, наголошені та ненаголошені голосні тощо) [4 МОВ 4.1] <i>створює</i> ігри зі словами на основі запропонованих [2 МОВ 4.2]	(синоніми). Слова, протилежні за значенням (антоніми). Будова слова. Основа слова як носій лексичного значення. Закінчення - змінна частина слова. Корінь слова. Спільнокореневі слова і форми слова. Вимова та правопис слів з ненаголошеними звуками [е] та [и] у корені слова. Теми для усної / письмової комунікації та добору текстів для слухання / читання: Природа рідної землі восени. Звичаї та обряди українського народу. Народний календар. Основні календарно-обрядові свята українців осіннього циклу. Прикмети, повір'я, звичаї, пов'язані із осінніми святами.	• виразне читання художнього тексту, зокрема читання за ролями; • складання і оформлення текстів; • редагування текстів; • пошук інформації в різних джерелах; • ігри із словами; • лінгвістичний аналіз слова; • робота з орфографічним, тлумачним, орфоепічним словником; • ведення читацького журналу або блогу
Розділ 2. Зима стукає в хату — несе обряд і свято		
<i>перекладає</i> репліки в діалозі [4 МОВ 1.2] <i>переказує</i> текст творчо (змінює оповідача в тексті-розповіді)[4 МОВ 1.2]	Взаємодіємо усно. Репліка в діалозі: порада, співчуття, комплімент тощо. Перефразування як підтвердження розуміння почутого.	• прослуховування діалогів та монологічних текстів; • діалогування на актуальні теми;

<i>зiставляє</i> тему і головну думку усного повідомлення з власними спостереженнями, поведінкою, досвідом [4 МОВ 1.4] <i>наводить</i> аргументи на захист власної думки та ілюструє її прикладами [4 МОВ 1.6] <i>читає</i> подумки та виразно вголос тексти різних видів та з різною метою [4 МОВ 2.1] <i>знаходить</i> у тексті відповіді на поставлені запитання [4 МОВ 2.1] <i>добирає і впорядковує</i> потрібну інформацію з таблиць, графіків, схем тощо [4 МОВ 2.1] <i>формулює</i> під час і після читання тексту запитання для можливої дискусії [4 МОВ 2.2] <i>установлює</i> причиново-наслідкові зв'язки між подіями, вчинками персонажів та їхніми стосунками з іншими персонажами [4 МОВ 2.2] <i>складає</i> план тексту [4 МОВ 2.6] <i>створює</i> самостійне письмове висловлення на теми, які його / її цікавлять, за прочитаним твором, про ситуацію з життя в школі, сім'ї тощо, зважаючи на мету та адресата [4 МОВ 3.1] <i>оформлює</i> власне висловлення зрозуміло, дотримуючися норм літературної мови, за потреби <i>звертається</i> до словників [4 МОВ 3.1]	Читаємо. Факти і думки про факти. Головна і другорядна інформація в пізнавальному тексті. Персонаж. Головні та другорядні персонажі в художньому тексті. Взаємодіємо письмово. Оформлення діалогу на письмі. Досліджуємо мовлення. Власні й загальні назви. Велика буква у власних назвах. Змінювання слів-назв предметів за числами (один – багато) та відмінками. Чотири набори закінчень слів-назв предметів. Зв'язок слів назв предметів і назв ознак. Змінювання слів-назв ознак предметів за числами, відмінками, родами. Теми для усної / письмової комунікації та добору текстів для слухання / читання: Природа рідної землі взимку. Основні календарно-обрядові свята українців зимового циклу. Новорічно–різдвяна обрядовість: Святий вечір. Різдво. Щедрування та колядування. Народний вертеп. Новий рік. Колядки, щедрівки, віншування, дитячі ігри та	• перегляд медіатекстів (мультфільмів, коміксів, навчального відео); • обговорення почутого / переглянутого в контексті життєвого досвіду; • переказування почутого / переглянутого; • візуалізація почутого / переглянутого; • створення медіапродуктів; • публічний виступ, зокрема декламування, висловлювання на основі почутого/ побаченого/ прочитаного; • виразне читання художнього тексту, зокрема читання за ролями; • складання і оформлення текстів; • редагування текстів; • пошук інформації в різних джерелах; • ігри із словами; • лінгвістичний аналіз слова;
---	--	---

<i>удосконалює</i> свою вимову, зважаючи на фонетичні закономірності (збіг приголосних, кінцевий приголосний, наголошені та ненаголошені голосні тощо) [4 МОВ 4.1] <i>створює</i> ігри зі словами на основі запропонованих [2 МОВ 4.2]	забави. Прикмети, повір'я, звичаї, пов'язані із зимовими святами.	• робота з орфографічним, тлумачним, орфоепічним словником; • ведення читацького журналу або блогу
Розділ 3. Весняний рушник традицій		
<i>передає</i> зміст усного повідомлення (перелік ознак в описі) [4 МОВ 1.2] <i>прогнозує</i>, як відібрану інформацію можна використати корисно [4 МОВ 1.3] <i>обґрунтовує</i> своє ставлення до усного повідомлення наводячи приклади з власного досвіду, а також, спираючись на набуті наукові знання [4 МОВ 1.5] <i>наводить</i> аргументи на захист власної думки та ілюструє її прикладами [4 МОВ 1.6] <i>створює</i> власне висловлення на основі почутого/ побаченого/прочитаного [4 МОВ 1.6] <i>читає</i> подумки та виразно вголос тексти різних видів та з різною метою [4 МОВ 2.1] <i>знаходить</i> у тексті відповіді на поставлені запитання [4 МОВ 2.1] <i>добирає і впорядковує</i> потрібну інформацію з таблиць, графіків, схем тощо [4 МОВ 2.1]	Взаємодіємо усно. Опис як вид монологічного мовлення. Предмет повідомлення та повідомлення про нього. Логічний наголос як засіб виділення ключових слів. Читаємо. Паперова та електронна книжка. Аудіокнига. Взаємодіємо письмово. Оформлення тексту на письмі. Заголовок. Абзац як частина тексту. Досліджуємо мовлення. Зміна слів, що називають дії предметів, за числом, за особами. Два набори особових закінчень. Теми для усної / письмової комунікації та добору текстів для слухання / читання: Природа рідної землі навесні. Основні календарно-	• прослуховування діалогів та монологічних текстів; • діалогування на актуальні теми; • перегляд медіатекстів (мультфільмів, коміксів, навчального відео); • обговорення почутого / переглянутого в контексті життєвого досвіду; • переказування почутого / переглянутого; • візуалізація почутого / переглянутого; • створення медіапродуктів; • публічний виступ, зокрема декламування, висловлювання на основі почутого/ побаченого/ прочитаного;

<i>формулює</i> під час і після читання тексту запитання для можливої дискусії [4 МОВ 2.2] <i>установлює</i> причиново-наслідкові зв'язки між подіями, вчинками персонажів та їхніми стосунками з іншими персонажами [4 МОВ 2.2] <i>аналізує</i> емоційний стан персонажів, пояснює причини відповідних переживань персонажів [4 МОВ 2.3] <i>використовує</i> власний емоційний досвід для оцінювання емоційного стану персонажів художнього твору [4 МОВ 2.3] <i>складає</i> план тексту [4 МОВ 2.6] <i>переробляє</i> прочитаний твір: уводить нових персонажів, змінює події або їх час, <i>змінює</i> оповідача тощо [4 МОВ 2.7] <i>оформлює</i> власне висловлення зрозуміло, дотримуючися норм літературної мови, за потреби <i>звертається</i> до словників [4 МОВ 3.1] <i>удосконалює</i> свою вимову, зважаючи на фонетичні закономірності (збіг приголосних, кінцевий приголосний, наголошені та ненаголошені голосні тощо) [4 МОВ 4.1] <i>розпізнає</i> уривок із власного тексту серед запропонованих уривків і <i>пояснює</i>	обрядові свята українців весняного циклу. Великдень. Веснянки, гаївки, танці-хороводи. Прикмети, повір'я, звичаї, пов'язані із весняними святами.	• виразне читання художнього тексту, зокрема читання за ролями; • складання і оформлення текстів; • редагування текстів; • пошук інформації в різних джерелах; • ігри із словами; • лінгвістичний аналіз слова; • робота з орфографічним, тлумачним, орфоепічним словником; • ведення читацького журналу або блогу
---	--	---

характерні ознаки власного мовлення [2 МОВ 4.2]		
Розділ 4. Літо в оберемку традицій		
<i>переказує</i> текст творчо (змінює послідовність переліку наведення ознак у тексті-описі) [4 МОВ 1.2] <i>добирає</i> словесні й несловесні засоби спілкування з огляду на мету та умови спілкування, враховуючи наявність варіантів [4 МОВ 1.7] <i>читає</i> подумки та виразно вголос тексти різних видів та з різною метою [4 МОВ 2.1] <i>ставить запитання</i> різної спрямованості до змісту твору [4 МОВ 2.1] <i>знаходить</i> у тексті відповіді на поставлені запитання [4 МОВ 2.1] <i>формулює</i> під час і після читання тексту запитання для можливої дискусії [4 МОВ 2.2] <i>установлює</i> причиново-наслідкові зв'язки між подіями, вчинками персонажів та їхніми стосунками з іншими персонажами [4 МОВ 2.2] <i>аналізує</i> емоційний стан персонажів, пояснює причини відповідних переживань персонажів [4 МОВ 2.3]	Взаємодіємо усно. Сфери спілкування: навчання, сім'я, дозвілля, послуги тощо. Читаємо. Народна і літературна казка. Народні українські казки. Українські автори та авторки казок. Взаємодіємо письмово. План тексту. Досліджуємо мовлення. Префікс як значуща частина слова. Правопис слів з апострофом після префіксів. Правопис префіксів роз- без-. Дослідження написання префіксів з- / с-. Префікс і слово-помічник (прийменник). Суфікс як значуща частина основи. Уявлення про способи словотворення (без уживання термінів). Збіг двох однакових приголосних на межі суфікса і кореня. Теми для усної / письмової комунікації та добору текстів для слухання / читання: Природа рідної землі влітку. Основні календарно-обрядові свята українців літнього	• прослуховування діалогів та монологічних текстів; • діалогування на актуальні теми; • перегляд медіатекстів (мультфільмів, коміксів, навчального відео); • обговорення почутого / переглянутого в контексті життєвого досвіду; • переказування почутого / переглянутого; • візуалізація почутого / переглянутого; • створення медіапродуктів; • публічний виступ, зокрема декламування, висловлювання на основі почутого/ побаченого/ прочитаного); • виразне читання художнього тексту, зокрема читання за ролями; • складання і оформлення текстів; • редагування текстів;

<i>використовує</i> власний емоційний досвід для оцінювання емоційного стану персонажів художнього твору [4 МОВ 2.3] <i>добирає</i> необхідну інформацію з різних джерел: шукає її у словниках, довідниках, енциклопедіях, бібліотеці, інтернеті [4 МОВ 2.5] <i>створює</i> самостійне письмове висловлення на теми, які його / її цікавлять, за прочитаним твором, про ситуацію з життя в школі, сім'ї тощо, зважаючи на мету та адресата [4 МОВ 3.1] <i>оформлює</i> власне висловлення зрозуміло, дотримуючися норм літературної мови, за потреби <i>звертається</i> до словників [4 МОВ 3.1] <i>з'ясовує</i> будову слова; утворює нові слова, <i>пояснює</i> роль закінчень, значення префіксів і суфіксів для правильного вживання слів усно та на письмі [4 МОВ 4.1] <i>удосконалює</i> свою вимову, зважаючи на фонетичні закономірності (збіг приголосних, кінцевий приголосний, наголошені та ненаголошені голосні тощо) [4 МОВ 4.1] <i>розпізнає</i> уривок із власного тексту серед запропонованих уривків і <i>пояснює</i> характерні ознаки власного мовлення [2 МОВ 4.2]	циклу. Зелені свята (Трійця), купальська обрядовість. Прикмети, повір'я, звичаї, пов'язані із літніми святами.	• пошук інформації в різних джерелах; • ігри із словами; • лінгвістичний аналіз слова; • робота з орфографічним, тлумачним, орфоепічним словником; • ведення читацького журналу або блогу; • аудіозапис власного мовлення для подальшого аналізу
--	---	---

4 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета/інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності
Розділ 1. Україна – природня перлина. <i>зіставляє</i> тему і головну думку усного повідомлення з власними спостереженнями, поведінкою, досвідом [4 МОВ 1.4] <i>обґрунтовує</i> своє ставлення до усного повідомлення наводячи приклади з власного досвіду, а також, спираючись на набуті наукові знання [4 МОВ 1.5] <i>використовує</i> засоби художньої виразності для досягнення комунікативної мети (привітання, побажання, вияв співчуття, захоплення) [4 МОВ 1.7] <i>добирає</i> словесні й несловесні засоби спілкування з огляду на мету та умови спілкування, враховуючи наявність варіантів [4 МОВ 1.7] <i>читає</i> подумки та виразно вголос тексти різних видів та з різною метою [4 МОВ 2.1] <i>ставить запитання</i> різної спрямованості: до змісту твору, до автора [4 МОВ 2.1] <i>виявляє</i> зв'язки в текстах: між окремими частинами тексту, між частинами тексту і темою або головною думкою [4 МОВ 2.2]		
	Взаємодіємо усно. Явна і прихована інформація. Читаємо. Проза, поезія та їхні ознаки. Взаємодіємо письмово. Редагування рукописного та електронного тексту. Досліджуємо мовлення. Частини мови. Самостійні та службові частини мови. Слова-назви предметів (іменник). Власні й загальні назви. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Форми числа та відмінка. Слова-назви ознак предметів (прикметник). Зв'язок прикметника з іменником. Змінювання прикметників за числами, відмінками та родами. Слова-назви кількості (числівник). Вимова і правопис найуживаніших числівників. Позначення дати. Розрізнення кількісних і порядкових числівників. Уявлення про прості, складні та складені числівники (два – двадцять - двадцять два). Відмінювання	• прослуховування діалогів та монологічних текстів; • діалогування на актуальні теми; • перегляд медіатекстів (мультфільмів, коміксів, навчального відео); • обговорення почутого / переглянутого в контексті життєвого досвіду; • переказування почутого / переглянутого; • візуалізація почутого / переглянутого; • створення медіапродуктів; • публічний виступ, зокрема декламування, висловлювання на основі почутого/ побаченого/ прочитаного); • читання тексту з застосуванням техніки критичного читання;

<i>досліджує</i> елементи тексту (слова автора при прямій мові, діалог персонажів, опис, виражальні засоби мови) [4 МОВ 2.2] <i>аналізує</i> емоційний стан персонажів, пояснює причини відповідних переживань персонажів [4 МОВ 2.3] <i>використовує</i> власний емоційний досвід для оцінювання емоційного стану персонажів художнього твору [4 МОВ 2.3] <i>створює</i> власний текст, використовуючи елементи кількох прочитаних текстів [4 МОВ 2.7] <i>оформлює</i> власне висловлення зрозуміло, дотримуючися норм літературної мови, за потреби <i>звертається</i> до словників [4 МОВ 3.1] <i>утворює</i> в процесі мовлення відповідні граматичні форми слів різних частин мови [4 МОВ 4.1]	та правопис кількісних числівників (11-20). Відмінювання та правопис кількісних числівників (40, 50, 60, 70, 80, 90, 100). Правопис порядкових числівників. Теми для усної / письмової комунікації та добору текстів для слухання / читання: Українське природне довкілля. Природні дива. Природні пам'ятки України. Сім природних чудес України. Цікаві факти про Україну. Червона книга України.	• виразне читання художнього тексту, зокрема читання за ролями; • складання і оформлення текстів; • редагування текстів; • пошук інформації в різних джерелах; • ігри із словами; • лінгвістичний аналіз слова; • робота з орфографічним, тлумачним, орфоепічним словником; • ведення читацького журналу або блогу
Розділ 2. Подорожуємо Україною		
<i>передає</i> зміст усного повідомлення (послідовність подій у розповіді; перелік ознак в описі; наведені аргументи в міркуванні) [4 МОВ 1.2] <i>передає</i> зміст повідомлення за допомогою асоціативних схем, таблиць [4 МОВ 1.2] <i>створює</i> власне висловлення на основі почутого/ побаченого/ прочитаного [4 МОВ 1.6]	Взаємодіємо усно. Міркування як вид монологічного мовлення. Аргументи. Читаємо. Мова художнього твору: порівняння, метафори тощо (без уведення термінів) у художньому тексті. Взаємодіємо письмово. Норми онлайнового спілкування (нетикет).	• прослуховування діалогів та монологічних текстів; • діалогування на актуальні теми; • перегляд медіатекстів (мультфільмів, коміксів, навчального відео);

<i>добирає</i> словесні й несловесні засоби спілкування з огляду на мету та умови спілкування, враховуючи наявність варіантів [4 МОВ 1.7] <i>читає</i> подумки та виразно вголос тексти різних видів та з різною метою [4 МОВ 2.1] <i>ставить запитання</i> різної спрямованості: до змісту твору, до автора [4 МОВ 2.1] <i>виявляє</i> зв'язки в текстах: між окремими частинами тексту, між частинами тексту і темою або головною думкою [4 МОВ 2.2] <i>досліджує</i> елементи тексту (слова автора при прямій мові, діалог персонажів, опис, виражальні засоби мови) [4 МОВ 2.2] <i>створює</i> самостійне письмове висловлення на теми, які його / її цікавлять, за прочитаним твором, про ситуацію з життя в школі, сім'ї тощо, зважаючи на мету та адресата [4 МОВ 3.1] <i>оформлює</i> власне висловлення зрозуміло, дотримуючися норм літературної мови, за потреби <i>звертається</i> до словників [4 МОВ 3.1] <i>створює</i> повідомлення для інтернет-спілкування, дотримуючися норм етикету онлайнового спілкування (нетикету) [4 МОВ 3.2]	Досліджуємо мовлення. Слова-назви дій (дієслова). Форми часу дієслова. Теперішній час. Минулий час. Майбутній час. Неозначена форма дієслова. Змінювання дієслів за часами. Правопис дієслів із не. Правопис особових закінчень. Займенник як частина мови. Особові займенники. Змінювання особових займенників. Поняття про прислівник як частину мови. Розрізнення прислівників і прикметників. Теми для усної / письмової комунікації та добору текстів для слухання / читання: Київ – столиця України. Обласні центри України. Транспорт. Екскурсії містами й селами України. Культурні пам'ятки України. Театри, музеї. Відомі архітектурні споруди України.	• обговорення почутого / переглянутого в контексті життєвого досвіду; • переказування почутого / переглянутого; • візуалізація почутого / переглянутого; • створення медіапродуктів; • публічний виступ, зокрема декламування, висловлювання на основі почутого/ побаченого/ прочитаного; • читання тексту з застосуванням техніки критичного читання; • виразне читання художнього тексту, зокрема читання за ролями; • складання і оформлення текстів; • редагування текстів; • пошук інформації в різних джерелах; • ігри із словами; • лінгвістичний аналіз слова;
--	--	---

<i>утворює</i> в процесі мовлення відповідні граматичні форми слів різних частин мови [4 МОВ 4.1] <i>вправно будує речення</i>, зважаючи на мету висловлювання [4 МОВ 4.1] <i>поширює речення</i> різними членами відповідно до комунікативної стратегії [4 МОВ 4.1] <i>творює</i> власні тексти (усмішки, вірші, казки, оповідання тощо) на основі відомих [4 МОВ 4.2]		• робота з орфографічним, тлумачним, орфоепічним словником; • ведення читацького журналу або блогу
Розділ 3. Історія мого роду – частина історії народу.		
<i>переказує</i> текст творчо (змінює оповідача в тексті-розповіді) [4 МОВ 1.2] <i>визначає</i> позицію мовця (категоричність чи невпевненість; дотримання етикету (ввічливість) чи порушення етикетних норм), аргументовано <i>погоджується</i> з нею або <i>заперечує</i> її [4 МОВ 1.5] <i>використовує</i> різні форми візуалізації (малюнки, графіки, схеми, таблиці) для супроводу своїх поглядів під час презентації, щоби привернути увагу слухачів [4 МОВ 1.7] <i>читає</i> подумки та виразно вголос тексти різних видів та з різною метою [4 МОВ 2.1] <i>ставить запитання</i> різної спрямованості: до змісту твору, до автора [4 МОВ 2.1] <i>виявляє зв'язки</i> в текстах: між окремими частинами	Взаємодіємо усно. Позиція мовця (категоричність чи невпевненість; дотримання мовленнєвого етикету чи порушення етикетних норм). Читаємо. Елементи сюжету: зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка. Взаємодіємо письмово. Тематична презентація. Досліджуємо мовлення. Службові частини мови. Прийменник. Сполучник. Частка. Роль вигуків у мовленні. Словосполучення і речення. Види речень за метою висловлювання. Види речень за інтонацією (повторення). Граматична основа	• прослуховування діалогів та монологічних текстів; • діалогування на актуальні теми; • перегляд медіатекстів (мультфільмів, коміксів, навчального відео); • обговорення почутого / переглянутого в контексті життєвого досвіду; • переказування почутого / переглянутого; • візуалізація почутого / переглянутого; • створення медіапродуктів; • створення презентації; • публічний виступ, зокрема декламування,

тексту, між частинами тексту і темою або головною думкою [4 МОВ 2.2] <i>досліджує</i> елементи тексту (слова автора при прямій мові, діалог персонажів, опис, виражальні засоби мови) [4 МОВ 2.2] <i>створює</i> власний текст, використовуючи елементи кількох прочитаних текстів [4 МОВ 2.7] <i>оформлює</i> власне висловлення зрозуміло, дотримуючися норм літературної мови, за потреби <i>звертається</i> до словників [4 МОВ 3.1] <i>утворює</i> в процесі мовлення відповідні граматичні форми слів різних частин мови [4 МОВ 4.1] <i>вправно будує речення</i>, зважаючи на мету висловлювання [4 МОВ 4.1]	речення. Підмет і присудок (повторення). Теми для усної / письмової комунікації та добору текстів для слухання / читання: Україна та її громадяни. Знані українці давнини і сьогодення. Винаходи українців. Видатні українські митці. Олімпійські чемпіони України. Українці у світі.	висловлювання на основі почутого/ побаченого/ прочитаного); • читання тексту з застосуванням техніки критичного читання; • виразне читання художнього тексту, зокрема читання за ролями; • складання і оформлення текстів; • редагування текстів; • пошук інформації в різних джерелах; • ігри із словами; • лінгвістичний аналіз слова; • робота з орфографічним, тлумачним, орфоепічним словником; • ведення читацького журналу або блогу
Розділ 4. Українська мова – твої ключі до подальшого навчання		
<i>доречно використовує</i> у власному мовленні формули мовленнєвого етикету, зважає на різні види тональності (звичайна, фамільярна) [4 МОВ 1.8] <i>читає</i> подумки та виразно вголос тексти різних видів та з різною метою [4 МОВ 2.1]	Взаємодіємо усно. Різні види тональності (звичайна, фамільярна). Читаємо. Засоби масової інформації (радіо, телебачення, інтернет, газета,	• прослуховування діалогів та монологічних текстів; • діалогування на актуальні теми;

<i>ставить запитання різної спрямованості: до змісту твору, до автора, до читача [4 МОВ 2.1]</i> <i>добирає і впорядковує потрібну інформацію з таблиць, графіків, схем тощо [4 МОВ 2.1]</i> <i>виявляє зв'язки в текстах: між окремими частинами тексту, між частинами тексту і темою або головною думкою [4 МОВ 2.2]</i> <i>оцінює правдоподібність описаних подій і тверджень із тексту, спираючись на свої уявлення про світ і власний досвід [4 МОВ 2.4]</i> <i>висловлює свій погляд на предмет обговорення (тему, головну думку, висновки тощо) [4 МОВ 2.4]</i> <i>оцінює надійність джерела інформації, обґрунтованість висновків [4 МОВ 2.4]</i> <i>створює самостійне письмове висловлення на теми, які його / її цікавлять, за прочитаним твором, про ситуацію з життя в школі, сім'ї тощо, зважаючи на мету та адресата [4 МОВ 3.1]</i> <i>оформлює власне висловлення зрозуміло, дотримуючися норм літературної мови, за потреби звертається до словників [4 МОВ 3.1]</i> <i>утворює в процесі мовлення відповідні граматичні форми слів різних частин мови [4 МОВ 4.1]</i>	журнал). Відомі українські медіа, зокрема дитячі. Взаємодіємо письмово. Скрайбінг. Досліджуємо мовлення. Зв'язок між словами в реченні. Головні та другорядні члени речення. Поширене і непоширене речення. Поняття про однорідні члени речення. Уявлення про стилі мовлення: розмовний, художній, науковий, діловий. Теми для усної / письмової комунікації та добору текстів для слухання / читання: Українська держава від давнини до сьогодення. Українська книга. Українські радіо та телебачення.	• перегляд медіатекстів (мультфільмів, коміксів, навчального відео); • обговорення почутого / переглянутого в контексті життєвого досвіду; • переказування почутого / переглянутого; • візуалізація почутого / переглянутого; • створення медіапродуктів; • публічний виступ, зокрема декламування, висловлювання на основі почутого/ побаченого/ прочитаного); • читання тексту з застосуванням техніки критичного читання; • виразне читання художнього тексту, зокрема читання за ролями; • складання і оформлення текстів; • редагування текстів; • пошук інформації в різних джерелах; • ігри із словами;
---	--	---

<i>вправно будує речення</i>, зважаючи на мету висловлювання [4 МОВ 4.1] <i>поширює речення</i> різними членами відповідно до комунікативної стратегії [4 МОВ 4.1] <i>творює</i> власні тексти (усмішки, вірші, казки, оповідання тощо) на основі відомих [4 МОВ 4.2]		• лінгвістичний аналіз слова; • робота з орфографічним, тлумачним, орфоепічним словником; • ведення читацького журналу або блогу
--	--	--

Прикінцева частина

Для ефективного впровадження програми “Вивчаю державну мову” передбачено використання адаптивного підходу. Адаптивний підхід у навчанні мови — це система організації навчального процесу, яка підлаштовується під рівень, потреби, цілі та темп засвоєння навчального матеріалу конкретним учнем / ученицею. Його головна ідея — на основі «однакової програми для всіх» створити для кожного учня / учениці індивідуальну траєкторію, яка оптимально підходить саме цій людині. Назвемо основні риси адаптивного підходу:

1. Діагностика стартового рівня

- Визначення словникового запасу, граматичних умінь, вимови, аудіювання, графічних умінь.
- Оцінка мовного оточення та ресурсів для вивчення української мови.
- Оцінка сильних і слабких сторін учнів та учениць та побудова “мовленнєвого профілю” класу.

2. Індивідуалізація змісту

- Вибір тем і текстів / медіатекстів українознавчого компоненту, які максимально відповідають інтересам та життєвим потребам учня / учениці.
- Модифікація завдань під конкретний рівень складності.

3. Гнучкість у темпі та формі

- Якщо учень / учениця швидко засвоює матеріал — можна рухатись швидше й ускладнювати завдання.
- Якщо виникають труднощі — повторювати, пояснювати іншим способом, змінювати тип вправ.

4. Різноманітність методів

- Комбінація аудіо, відео, інтерактивних платформ, рольових ігор, проектної роботи.
- Використання завдань різного формату (усних, письмових, творчих, комунікативних).

5. Безперервний зворотний зв'язок (формувальне оцінювання)

- Постійне відстеження прогресу.
- Коригування плану навчання на основі результатів і реакції учня / учениці.

6. Мотиваційний компонент

- Залучення текстів / медіатекстів, які цікаві саме цьому учню / учениці.
- Підкреслення досягнень та створення відчуття успіху.